

Σχολική Μονάδα: 20ο ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ – 0551111

Στόχος Βελτίωσης: Αύξηση του βαθμού συμμετοχής και διάδρασης των μαθητών στην εκπαιδευτική-μαθησιακή διαδικασία.

Σχέδιο Δράσης: Διάχυση καλών πρακτικών μάθησης

Άξονας: Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση

Συντονιστής Δράσης: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)

Στο 20ο ΓΕ.Λ. ΑΘΗΝΩΝ και στο πλαίσιο της εσωτερικής αξιολόγησης σχολικών μονάδων κατά το σχολικό έτος 2023-24 ολοκληρώθηκαν με επιτυχία οι ενέργειες της παρούσας δράσης. Στόχος ήταν η αύξηση του βαθμού ορθότερης κατανόησης και πληρέστερης εμπέδωσης κατά την παράδοση διδακτέας ύλης. Σε αυτή τη φάση, με την εξέλιξη των ενεργειών της δράσης έγινε ευκρινώς διακριτή μία παγίωση των μετρούμενων αποτελεσμάτων χωρίς στη συνέχεια να παρατηρούνται αξιοσημείωτες μεταβολές. Γενικά διαπιστώθηκε ότι κάθε μαθητής/-τρια μετριόταν τις περισσότερες φορές στο ίδιο επίπεδο κατανόησης της εκάστοτε διδακτέας ύλης κάτι που αναδεικνύει το γεγονός πως ο κάθε μαθητής προσέρχεται να συμμετάσχει στην εκπαιδευτική διαδικασία με την ίδια περίπου προδιάθεση συμμετοχής και ενεργοποίησης. Στη πραγματικότητα δεν υπήρξαν αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό. Η μόνη αλλαγή ήταν η προαναφερόμενη παγίωση των προσδοκιών που από ένα σημείο και μετά ήταν σχεδόν γνωστό πως δεν αναμένονταν η οποιαδήποτε σημαντική μεταβολή. Η παρατήρηση αυτή παράγει τον αναστοχασμό για την επιτακτικότητα εξεύρεσης κατάλληλων εργαλείων και ενεργειών για αλλαγή της υφιστάμενης κατάστασης. Πρέπει με κάποιο τρόπο οι μαθητές να πειστούν ότι χρειάζεται να ενστερνιστούν περισσότερο το ρόλο τους. Το εγχείρημα δεν φαίνεται εύκολο αλλά σίγουρα είναι πρόκληση που ... σαγηνεύει και μελλοντικά ανοίγει άλλους χώρους δράσεων. Οψόμεθα. Οι εκπαιδευτικοί της ομάδας.

Αποτελέσματα της Δράσης

Τα αποτελέσματα της δράσης προκύψαν συνδυαστικά από τη συγκεντρωτική στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων των επιμέρους δειγμάτων ελέγχου κατανόησης διδαχθείσας ύλης και από τις κοινές διαπιστώσεις όλων των εκπαιδευτικών που ενεπλάκησαν σε αυτή. Κύρια διαπίστωση είναι ότι η σημαντική συνιστώσα για την εκπαιδευτική διαδικασία που αφορά στην όσο το δυνατό ορθότερη κατανόηση διδαχθείσας ύλης στο στάδιο της παράδοσης του μαθήματος χωλαίνει και χρήζει περισσότερης ενέργειας και προσπάθειας. Σύμφωνα με τις καταμετρήσεις, φαίνεται πως για κάθε μαθητή είναι περίπου αναμενόμενος ο βαθμός που θα κατανοήσει την όποια νέα γνώση του παραδίδεται. Για άλλη μια φορά τονίζουμε ότι πέρα από την όποια βελτίωση στον τρόπο διδασκαλίας των εκπαιδευτικών και την επιπλέον χρήση νέων και πιο ελκυστικών (το αποδοτικών ελέγχεται) εποπτικών μέσων διδασκαλίας, πρέπει ταυτόχρονα να υπάρξει αλλαγή στη νοοτροπία των μαθητών: Οι μαθητές/-τριες πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι αξίζει και οφελεί να παραμένουν κάθε φορά ουσιαστικά ενταγμένοι στην εκπαιδευτική ομάδα, να προσπαθούν σε όποιο βαθμό μπορεί ο καθένας τους να συμμετέχουν σε αυτή και να νιώθουν όχι ως υποχρέωση αλλά ως συμφέρον ζωής την ενεργή εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι ανάγκη να γίνει βίωμα ευθύνης η ανεξαρτησία των χρονικών στιγμών τόσο στη σχολική ζωή όσο και στη μετέπειτα κοινωνική πορεία. Κάθε χρονική στιγμή μας συμβαίνει κάτι διαφορετικό: Υπάρχουν στιγμές χαράς κι ανεμελιάς, υπάρχουν στιγμές λύπης, υπάρχουν στιγμές ξεκούρασης αλλά υπάρχουν και στιγμές που πρέπει ενεργά να προσφέρουμε υπηρεσίες είτε προς τον εαυτό μας είτε προς συνανθρώπους μας. Είναι απορρέουσα υποχρέωση από το βασικό στοιχείο της κοινωνικότητας που μας διακρίνει ως ανθρώπους.

Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων

Ουσιαστικά, το κυριότερο στοιχείο που διευκόλυνε την επίτευξη των στόχων είναι το γεγονός ότι με βάση το σχεδιασμό των ενεργειών της δράσης, αυτές που διεξάγονται μέσα στη σχολική τάξη ενσωματώνονται στο εκπαιδευτικό πλαίσιο της γνωστής διδακτικής διαδικασίας χωρίς κάποια πρόσθετη επιβάρυνση σε χρήμα, χρόνο, κόπο ή κάποια άλλη ιδιαίτερη αναπροσαρμογή. Στην πραγματικότητα, απλώς συμπεριλαμβάνεται ένας μηχανισμός μέτρησης του βαθμού κατανόησης – εμπέδωσης της διδακτέας ύλης από τους μαθητές/-τριες έτσι ώστε να μπορεί να γίνει μία στατιστική ανάλυση όσον αφορά το παραγόμενο διδακτικό αποτέλεσμα εντός της τάξης. Τελικά, θεωρούμε πως τα προσδιοριζόμενα αποτελέσματα αυτής της στατιστικής ανάλυσης σηματοδοτούν την ανάγκη εξεύρεσης μίας καλύτερης προσέγγισης ώστε ο ρόλος των μαθητών (ως τα δεκτικά αντικείμενα της μάθησης) να γίνει σημαντικά πιο ουσιαστικός. Οι μαθητές πρέπει να προσέρχονται με περισσότερη ενέργεια στη προσπάθεια για την κατανόηση των κάθε φορά νέων αντικειμένων διδασκαλίας. Με περισσότερο ενδιαφέρον για διεύρυνση του γνωστικού τους ορίζοντα, για ενδυνάμωση της κριτικής σκέψης και με λιγότερη προκατάληψη ότι τα περισσότερα από τα διδακτικά αντικείμενα είναι ανούσια και άχρηστα. Σίγουρα, υπάρχει χώρος για πρόσθετη έρευνα βελτίωσης στο συγκεκριμένο τομέα.

Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν

Σε γενικές γραμμές δεν υπήρξαν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά την πραγμάτωση των ενεργειών της δράσης. Ένα γεγονός που αξίζει να αναφερθεί είναι ότι λόγω της διεξαγωγής του σεναρίου των ενεργειών κατά τη παράδοση ενός τμήματος ύλης στο δεδομένο 45-λεπτο μίας διδακτικής ώρας πρέπει να γίνεται μία σχετική επιλογή των τμημάτων της διδακτέας ύλης στα οποία μπορεί να γίνει εφαρμογή της δράσης. Στατιστικά, παρατηρήσαμε ότι η καταγραφή των ερωτήσεων – αποριών από τους μαθητές/-τριες και η μετέπειτα συμπλήρωση της φόρμας ελέγχου κατανόησης διδαχθείσας ύλης απαιτεί περίπου 20 λεπτά της ώρας. Κατά συνέπεια πρέπει να έχει επιλεγθεί κάποιο τμήμα διδακτέας ύλης το οποίο ο διδάσκων εκπαιδευτικός κρίνει πως μπορεί να το παρουσιάσει διεξοδικά, με σαφήνεια και πληρότητα στα πρώτα 25 λεπτά της διδακτικής ώρας. Προφανώς, μέσα στο εύρος του διδακτικού έτους, είναι εφικτό για τον κάθε εκπαιδευτικό να εντοπίσει κατάλληλες διδακτικές ενότητες οι οποίες θα του επιτρέψουν χρονικά την εφαρμογή των ενεργειών της παρούσας δράσης.

Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε

Μετά την ολοκλήρωση των ενεργειών της δράσης και την καταγραφή όλων των επιμέρους αποτελεσμάτων ανά στιγμιότυπο (δείγμα) ελέγχου κατανόησης διδαχθείσας ύλης, κάθε απάντηση εντάχθηκε σε μία από τις ακόλουθες έξι κατηγορίες:

Q-NA ____ Χωρίς απάντηση σε εκφρασμένη απορία

Q-NOK ____ Μη σωστή ή μερική απάντηση σε εκφρασμένη απορία

Q-OK ____ Σωστή απάντηση σε εκφρασμένη απορία

NQ-NA ____ Χωρίς απάντηση σε ΜΗ εκφρασμένη απορία

NQ-NOK ____ Μη σωστή ή μερική απάντηση σε ΜΗ εκφρασμένη απορία

NQ-OK ____ Σωστή απάντηση σε ΜΗ εκφρασμένη απορία

Στη συνέχεια έγινε συγκεντρωτική στατιστική επεξεργασία των προαναφερόμενα καταγεγραμμένων αποτελεσμάτων που συνοψίζεται στα αρχεία τα οποία ακολούθως παρατίθενται συνοδευόμενα από ερμηνευτικά σχόλια της ομάδας μας. (Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα URLs εντός των παρενθέσεων για αναφορά στο υλικό του κάθε αρχείου):

Απλή αποτύπωση των σειρών με τα ποσοστά κάθε κατηγορίας

(https://drive.google.com/file/d/1nz8y9xWwXkfCaYUiOAs2nICyVIMTSdu1/view?usp=drive_link)

Βαθμολογίες των δειγμάτων με βάση τους συντελεστές βαρύτητας ανά κατηγορία
(https://drive.google.com/file/d/1DyPIGKugLGzL8IzX9o6tiI2jfYXCdgTP/view?usp=drive_link)

Μέση Ποσοστιαία Κατανομή των έξι Κατηγοριών
(https://drive.google.com/file/d/1IBQpAACH2x0SWO5DoV1aOjxynJ7H2G5I/view?usp=drive_link)

Μέση Ποσοστιαία Κατανομή υποσυνόλων (ΜΕ Απορίες) / (ΧΩΡΙΣ Απορίες)
(https://drive.google.com/file/d/1nOUhQEfwyLBGzEJHkPQJ-jlDaFmnXr6f/view?usp=drive_link)

Μέση Ποσοστιαία Κατανομή Κατηγοριών ΜΕ Απορίες
(https://drive.google.com/file/d/1Cttrc6pimaN5giJhOLAv8JT63EqOB46/view?usp=drive_link)

Μέση Ποσοστιαία Κατανομή Κατηγοριών ΧΩΡΙΣ Απορίες
(https://drive.google.com/file/d/1BFCK2b4TfSm3TX_MGQNbjFgZ0-0ohZ2v/view?usp=drive_link)

Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Για την υλοποίηση των ενεργειών της δράσης δεν απαιτήθηκε να γίνει κάποια επιμόρφωση των εκπαιδευτικών παρά μόνο να συμφωνηθεί μέσα από ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων ο μηχανισμός των ενεργειών της δράσης καθώς και ο τρόπος απόδοσης βαθμολογίας σε κάθε περιστατικό μέτρησης του βαθμού κατανόησης της διδαχθείσας ύλης. Στην εξέλιξη του εγχειρήματος υπήρχε διαρκής ανατροφοδότηση και αναστοχασμός των εμπειριών από τους πέντε εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς και αυτό θα μπορούσε να αναφερθεί ως ένας τύπος αυτό-επιμόρφωσης της ομάδας.

Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Οι πρακτικές που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της δράσης στόχευαν κυρίως στη μέτρηση του βαθμού κατανόησης διδαχθείσας ύλης από τους μαθητές κατά την παράδοση των μαθημάτων με ενδόμυχο στόχο δεύτερου επιπέδου αυτό να λειτουργήσει ως κίνητρο για τους ίδιους ώστε στην εξέλιξη του χρόνου να καταβάλουν προσπάθεια αύξησης του βαθμού αυτού. Τελικά, όπως παρατηρήθηκε και έχει ήδη επισημανθεί στην έκθεση δεν έγινε κάτι τέτοιο αλλά γενικά διαπιστώθηκε μία παγιοποίηση των αποτελεσμάτων του βαθμού κατανόησης ανά μαθητή. Ο μηχανισμός ο οποίος αναπτύχθηκε για τη μέτρηση του βαθμού κατανόησης των μαθητών κατά την παράδοση μαθημάτων δοκιμάστηκε σε πολλαπλά γεγονότα (δείγματα) μετρήσεων και τελικά θεωρούμε πως αποτελεί μία έγκυρη προσέγγιση επίτευξης του στόχου και για όποιους άλλους θελήσουν να πραγματοποιήσουν αντίστοιχες μετρήσεις στο δικό τους εκπαιδευτικό περιβάλλον. Πιστεύουμε, όμως, ότι το μέγιστο προς αξιοποίηση που προέκυψε από τη παρούσα δράση είναι η διαπίστωση της παγιοποίησης των αποτελεσμάτων του βαθμού κατανόησης κατά την παράδοση: περίπου ίδιος ανά μαθητή και στατιστικά ανεξάρτητος από το διδάσκοντα εκπαιδευτικό. Άρα, ανοίγεται πεδίο - πρόκληση για εξεύρεση κυρίως μαθητο-κεντρικών τεχνικών διαχείρισης για απαγκίστρωση από αυτή την κατάσταση. Ουσιαστικά, πρέπει να επανακτηθεί, και όχι κατά διακήρυξη αλλά κατά συνειδητοποίηση, ο μάλλον χαμένος (σε μεγάλο ποσοστό) ρόλος του μαθητή.

Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της δράσης

Με δεδομένο τον προσδιορισμό του πλαισίου δράσης και με βάση τα αποτελέσματα μπορούμε να επισημάνουμε:

α) Στατιστικά παρατηρείται ανεξαρτητοποίηση των μετρούμενων αποτελεσμάτων του βαθμού κατανόησης των μαθητών από τους εκάστοτε διδάσκοντες. Σε ένα σύνολο πέντε εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών δεν παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση αποτελεσμάτων ανά εκπαιδευτικό και μάλιστα στις περιπτώσεις που διδάσκουν στα ίδια τμήματα (προφανώς σε διαφορετικό διδακτικό αντικείμενο).

β) Αντίθετα, στατιστικά παρατηρείται μία παγιοποίηση αποτελεσμάτων στο βαθμό κατανόησης ανά μαθητή γεγονός που δείχνει ότι ο κάθε μαθητής που προφανώς πάντα διαθέτει το ίδιο πνευματικό

και γνωσιακό υπόβαθρο ικανοτήτων, ταυτόχρονα φαίνεται να έχει πάντα περίπου ίδιο ενδιαφέρον και καταβάλλει ίδιο βαθμό προσπάθειας και ενεργής συμμετοχής στη κατανόηση νέας γνώσης. Τα λέμε αυτά για να καταλήξουμε ότι ενώ πολλές φορές αναφέρεται πως πρέπει οι εκπαιδευτικοί να επιμορφώνονται με στόχο τη βελτίωση της μεταδοτικότητάς τους και την ικανότητά τους να κεντρίζουν το ενδιαφέρον των μαθητών τους, εδώ τελικά ανακύπτει ανάγκη να επιμορφώνονται και οι μαθητές όσον αφορά τον ρόλο τους. Πρόκειται για ανάγκη επιμόρφωσης στην νοοτροπία των μαθητών ώστε να αντιληφθούν ότι αποτελούν βασικό πυλώνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και χωρίς τη δική τους προσπάθεια η παροχή και μετάδοση νέων γνώσεων προς αυτούς δεν πρόκειται να έχει επιτυχία. Η εκπαίδευση είναι ο κοινός, αδιάκοπος, αγώνας εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων και σίγουρα όχι η προσδοκία ενός θαύματος. Βέβαια, ο όρος «επιμόρφωση στη νοοτροπία των μαθητών» ακούγεται ως μία ιδιαίτερη πρόκληση, με σημαντικό βαθμό δυσκολίας και μοιάζει με ανεξερευνητο μονοπάτι που πρέπει να διασχίσουμε. Επιφυλασσόμαστε σε επόμενες φάσεις για τυχόν προτεινόμενους διερευνητικούς μηχανισμούς που θα το επιχειρήσουν.

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα τα οποία έχουμε συγκεντρώσει από την υλοποίηση της δράσης (δες ενότητα με υλικό που παρήχθη) μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η παρατηρούμενη προσοχή των μαθητών καθώς και ο βαθμός κατανόησης της διδακτέας ύλης χρήζουν γενικά ενίσχυσης και αυτό από μόνο του μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για επόμενη συναφή δράση. Είναι δεδομένο πως υπάρχουν πολλαπλά οφέλη από την όσο το δυνατό ορθότερη και βαθύτερη κατανόηση της διδακτέας ύλης κατά το χρόνο παράδοσής της. Οι μαθητές ανακτούν το κύριο ρόλο τους ως βασικός πυλώνας της εκπαιδευτικής διαδικασίας, χρησιμοποιούν το νοητικό τους δυναμικό για να παρακολουθούν (και ιδανικά κατά περίπτωση να επεκτείνουν) το ξεδίπλωμα της σκέψης του συνομιλητή-εκπαιδευτή τους και εξοικονομούν χρόνο από την κατ' οίκον μελέτη ενώ παράλληλα αυξάνεται το ενδιαφέρον τους προς τα διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Το ζητούμενο είναι να προκύψουν εποικοδομητικοί μηχανισμοί για την αύξηση της προσοχής των μαθητών κατά την παράδοση οι οποίοι να μπορέσουν να αναζωπυρώσουν το ενδιαφέρον τους ώστε να αποτελέσουν το αντικείμενο επόμενων δράσεων.